

Seniorin digitaidot

Digipalveluiden peruskäyttötaidot (Enter ry 8/2020)

Alla olevan listan avulla voit tarkistaa osaamistasi. Mikäli haluat tietää lisää ja saada ohjeistusta johonkin kohtaan, voit tulla Enterin henkilökohtaiseen ja maksuttomaan opastukseen. Katso opastuspaikat ja -ajat www.entersenior.fi/enter-opastaa.

Osaamisen tarkistuslista

Osaan käyttää henkilötietojani käsitteleviä palveluita (esim. eResepti, Kanta.fi, pankkipalvelut, viranomaispalvelut, lippujen tilaus ja maksaminen, sähköpostin käyttö, lääkäri- tai katsastusajan varaaminen netissä, pankkitunnisteen tai mobiilitunnisteen käyttö).

- Ymmärrän, että henkilötietojani käyttävissä palveluissa minun on pystyttävä tunnistautumaan luotettavasti.
- Osaan luoda käyttäjätilin käyttäjänimellä ja salasanalla.
- Osaan kirjautua valtiollisiin tai kunnallisiin palveluihin pankkitunnuksilla tai mobiilivarmenteella.
- Osaan hankkia pankiltani tunnistautumissovelluksen.

Löydän käytetyimmät palvelut (matkustaminen, liikkuminen, media, kartat, huvi)

- Olen selvittänyt itselleni, mitä palveluita haluan käyttää ensisijaisesti läppärillä (esim. pankkiasiat) ja mitä ensisijaisesti kännykällä (esim. pysäköinti, bussiliput).
- Osaan löytää läppärillä käytettäviä sovelluksia ja palveluja googlaamalla ja osaan asentaa ne.
- Osaan löytää kännykällä käytettäviä sovelluksia ja palveluita Play-kaupasta (Android-puhelin) tai App Storesta (iPhone) ja asentaa ne.

Tunnistan erilaisten palveluiden maksullisuuden

- Osaan ottaa selville, onko palvelu ilmainen vai maksullinen.
- Ymmärrän, että yleensä valtion tai kunnan digipalvelut ovat ilmaisia.

- Ymmärrän, että joistakin kaupallisista sovelluksista ja palveluista on olemassa ilmaisversio, jonka toiminnallisuus on rajoitettu perusominaisuuksiin ja sen lisäksi löytyy maksullinen versio.

Tunnistan palvelun käyttölogiikan ja osaan liikkua palvelussa

- Ymmärrän, että minun pitää ensimmäisellä kerralla tutustua rauhassa uuteen palveluun ja sen rakenteeseen.
- Osaan ongelmatilanteessa etsiä palveluntarjoajan ohjesivuilta tai verkosta (googlaamalla) muiden käyttäjien kokemuksia palvelusta ja sen ongelmista sekä ongelmien ratkaisuista.

Uskallan hakea tarvitsemiani palveluja netistä ja opetella niiden käyttöä

- Ymmärrän, että Google-haulla voin yleensä löytää mitä tahansa palveluja, jopa sellaisia, joiden käyttämiseen tarvitaan uskallusta ;-)
- Ymmärrän, että hakutuloksista osa on mainoksia.

Osaan luoda ja ylläpitää käyttäjätilejä eri palveluissa

- Osaan kirjata joka käyttäjätilin käyttäjänimen (tunnuksen) ja salasanan esimerkiksi vihkoon.

Osaan tunnistautua palveluihin yleisesti käytössä olevin tavoin

- Osaan tunnistautua kaupallisiin palveluihin käyttäjänimellä (yleensä sähköpostiosoite) ja salasanalla.
- Osaan tunnistautua valtion tai kunnan digipalveluihin pankkitunnuksilla tai mobiilivarmenteella.

Osaan luoda tunnukset tiettyihin palveluihin turvallisella tavalla

- Ymmärrän, että koska tunnus yleensä koostuu sähköpostiosoitteesta ja salasanasta, niin salasanan tulee olla pitkä (vähintään 8 merkkiä) ja sisältää sekä isoja että pieniä kirjaimia, numeroita ja erikoismerkkejä. Joskus salasanassa sallitaan myös välilyöntejä.
- Ymmärrän, että minun on hyväksyttävä käyttöehdot. Muuten en voi käyttää palvelua.

Tunnen käyttäjätunnuksen ja turvallisen salasanan laatimis- ja käyttöperiaatteet

- Ymmärrän, että kirjautuminen vakiosalasanalla tai Facebook-tunnuksilla muihin palveluihin ei ole turvallista.
- Ymmärrän, että salasanan tulisi olla pitkä (yli 8 merkkiä), sisältää isoja ja pieniä kirjaimia, numeroita, erikoismerkkejä sekä mahdollisesti välilyöntejä. Salasana ei saisi sisältää omaa, puolison, lapsen tai koiran nimeä ja sen tulisi olla mahdollisimman vaikea ulkopuolisen päätellä.
- Ymmärrän, että turvallisten (pitkien ja satunnaisesti generoitujen) salasanojen keksiminen ja muistaminen on vaikea ilman muistisääntöjä tai salasanasovelluksen käyttämistä.

Osaan käyttää pankkipalveluita

- Osaan hankkia pankiltani tunnistautumissovelluksen sekä asentaa sen kännykkääni.
- Osaan mennä pankkini nettisivulle, klikata verkkopankkilinkkiä ja tunnistautua pankkini edellyttämällä tavalla.
- Osaan maksaa laskuja, siirtää rahaa eri tilieni välillä jne.
- Ymmärrän, että jos käytän pankkipalveluja julkisessa käytössä olevan tietokoneen (esim. kirjastossa) avulla, käytän selaimessa yksityistä ikkunaa. Muistan aina myös kirjautua ulos ja sulkea ikkunan.

Yle Digitreenit: [Näin toimii yksityinen selaus](#)

Yle Digitreenit: [Miten pankkiin mennään kännykällä? Viisi kysymystä pankkien mobiilisovelluksista](#)

Osaan käyttää sähköisiä maksuliikenneyhteyksiä turvallisesti

- Osaan mennä oman pankkini nettipankkiin ja maksaa siellä laskuja.
 - Osaan nettikaupassa käydessäni ensimmäisenä tarkistaa, että yhteys on suojattu eli muotoa <https://>.
 - Osaan maksaa nettikaupassa pankkisovelluksella tai pankkikortilla.
 - Osaan käyttää yleisiä maksupalveluja, kuten MobilePay ja PayPal
- Yle Digitreenit: [Osaatko ostaa verkosta turvallisesti? Testaa tietosi.](#)

Osaan käyttää viranomaissivustojen palveluita

- Osaan löytää ja käyttää tarvitsemiani palveluita viranomaispalveluportaalista suomi.fi. Ylen digitreenit: [Suomi.fi tutuksi](#).

Osaan käyttää terveystietopalveluita

- Osaan kirjautua pankkitunnuksilla tai mobiilivarmenteella Omakanta-palveluun kanta.fi, josta löydän kaikki terveysteeni liittyvät tiedot ja reseptit.
- Osaan uusia reseptin. Lisätietoa: Yle Digitreeni, [Omakanta tutuksi](#).
- Osaan käyttää verkkokaupan palveluita
- Osaan luoda verkkokauppaan käyttäjätilin.
- Osaan kirjautua tälle tilille, valita haluamani tuotteet, klikata ostoskärry-kuvaketta ja siirtyä maksamaan, joko pankkisovelluksella tai pankkikortilla.

Osaan poistaa selaushistorian käyttämästäni selaimesta

- Osaan ottaa selville, onko palvelu ilmainen vai maksullinen.
- Ymmärrän, että selaimeen jää tieto, millä sivuilla olen käynyt ja saman laitteen seuraava käyttäjä voi nähdä ne.
- Osaan poistaa käyttämästäni selaimesta selaushistorian
 - Firefox: Sivuhistoria > Poista viimeaikaisia historiatietoja
 - Chrome: Historia > Poista selaustiedot
 - Edge: Historia > Tyhjennä historia
 - Opera: Asetukset > Poista selaustiedot
 - Safari: Historia > tyhjennä historiatiedot
- Osaan vaihtoehtoisesti käyttää selaimessa yksityistä ikkunaa, niin selaushistoria- ja välimuistissa oleva tieto poistetaan automaattisesti, kun suljen selainikkunan.

Tunnistan suojatun yhteyden verkkopalveluun

- Osaan palveluntarjoajan osoitteesta päätellä, että jos osoite on muotoa

https://...	yhteys on suojattu
http://...	yhteys on suojaamaton.

Lue lisää

- Yle Digitreenit: [Jätät aina verkkoon jälkiä](#)
- Yle Digitreenit: [Asiakirjat sähköisiksi - Näillä vinkeillä toimitat vaaditut liitteet viranomaisille](#)

Lähde: Kansalaisopistojen liitto / Tero Kuusela, Kansalaisen digitaidot -kurssimalli, 2018 - mukailtuna ja täydennettynä seniorin tarpeilla.